

'Werkgevers nog niet toe aan nieuw arbobeleid'

Ton Bennink
Monique van Blijswijk

In het ondoordringbare woud van arboregels ziet de Nederlandse ondernemer door de bomen het bos niet meer. Het lijkt hoog tijd voor een kapvergunning. Want met de al maar groeiende stroom aanvullende bepalingen op arbogebied dreigen de enveloppen uit Den Haag ongeopend op een stapel in de hoek van het kantoor te belanden. Die stellige overtuiging heeft VNO-NCW-voorzitter dr. A. Rinnooy Kan. Hij pleit voor een aanpak op Europees niveau.

De Arbowet staat ter discussie. Met 38 besluiten en ruim 1200 bepalingen is de wet een amorf geheel geworden dat nodig aan revisie toe is. Maar moet de wet tot op het vel uitgekleet worden, of volstaat een wat luchtigere outfit? *Arbeidsomstandigheden* wil in de komende maanden diverse betrokkenen hun licht laten schijnen over het rapport van de commissie Kortmann, het concept-Arbobesluit en de privatisering van de sociale verzekeringen. Als eerste in de serie: voorzitter dr. A. Rinnooy Kan van de werkgeversvereniging VNO-NCW.

'Eigenlijk zou de Nederlandse arbowetgeving uit één artikel moeten bestaan: in Nederland wordt alles van harte onderschreven wat in Europa is vastgesteld. En dan moet je met hele sterke argumenten komen om op bepaalde terreinen strakkere regelgeving voor Nederland te hantieren. Maar laten we ons eerst op het Europese niveau richten voordat we gedetailleerd over bijstellingen gaan filosoferen. Dat kost allemaal onnodig tijd.'

Voor voorzitter A. Rinnooy Kan van de werkgeversvereniging VNO-NCW, 150 aangesloten branche-organisaties, goed voor 65 000 ondernemingen, is het klip en klaar. Het rapport van de commissie Kortmann van juni 1994 mag nog even in de koelkast blijven liggen. De werkgeversvoorzitter is 'emotioneel' nog niet toe aan een uitspraak over de aanbevelingen die de commissie in haar rapport 'Van keurslijf naar keurmerk' doet. De commissie ijvert onder andere voor certificatie van arbozorg, onafhankelijke normalisatie-instellingen en financiële prikkels waardoor de verantwoording voor een goede arbozorg primair bij de werkgevers komt te liggen.

Maar Rinnooy Kan vindt het nog te vroeg om over nieuwe arbowetgeving te filosoferen. Eerst moet het

**Rinnooy Kan: 'Eerst het keurslijf afbreken, daarna zien we wel verder'.
Foto: Hendriksen-Valk**

keurslijf dat de Arbowet nu voor de ondernemers is, afgebroken worden, stelt hij. Rinnooy Kan: 'We zijn het eens met de commissie als zij stelt dat de huidige wet- en regelgeving aan herbezinning toe is. Maar de commissie Kortmann doet een aantal revolutionaire voorstellen die ons nog te ver gaan. Ze wil civielrechtelijke elementen aan de arbowetgeving toevoegen en materiële prikkels introduceren voor de werkgevers. Maar laten we nu eerst ervoor zorgen dat de Europese regelgeving, die op zich ruim voldoende is, door alle landen wordt uitgevoerd en gehandhaafd. Want we moeten vermijden dat landen elkaar gaan beconcurreren op veiligheids- en gezondheidsregelgeving. Als die Europese regelgeving consequent wordt toegepast, kunnen we als Nederland kijken of we er nog iets aan toevoegen. Maar dan moeten er wel hele sterke argumenten zijn om dat te doen.'

SER

De werkgevers reageerden voorzichtig positief op een eerste aanzet tot vereenvoudiging van de Arbeidsomstandighedenwet zoals die in het ontwerp-Arbeidsomstandighedenbesluit door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw) in de Sociaal Economische Raad (SER) aan hen werd voorgelegd. Daarin worden de 38 uitvoeringsbesluiten vervangen door één Arbeidsomstandighedenbesluit en verouderde en dubbele bepalingen geschrapt. Maar op een staande ovatie van de ondernemers voor het ontwerpbesluit hoeft de minister niet te rekenen. Het conceptbesluit gaat volgens hen verder dan op Europees niveau vereist is en de voorstellen voor een deregulering houden niet meer in dan een omzetting van de bestaande arbobesluiten in één geïntegreerd Arbeidsomstandighedenbesluit. Er is daarom geen sprake van terugdringing van bestaande regelgeving tot een door de werkgevers gewenst lager basisniveau. De overige SER-leden vinden het ontwerpbesluit juist te ver gaan, waardoor de minister een verdeelde SER tegenover zich vindt. Het streven naar het opschonen van dubbele bepalingen en herstructureren van de huidige 38 besluiten in een Arbeidsomstandighedenbesluit kon nog wel op algemene instemming van de SER rekenen. Maar werknemers en kroonleden vreesden voor een uitholling van de Arbowetgeving. Volgens hen worden in het voorstel ten onrechte inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd, waardoor het bestaande niveau van bescherming van de werknemers in het geding komt. Bovendien loopt de

**We zijn in Nederland
te ver doorgeschoten
met het
solidariteitsgevoel
door alles hoofdelijk
om te slaan.**

minister vooruit op de nog te voeren fundamentele discussie over de heroriëntatie op de Arbowet, aldus de kroonleden en de vakbeweging. Rinnooy Kan: 'Die reactie heeft ons verrast. Wij vinden dat het ontwerpbesluit geen fundamentele wijzigingen bevat. Het is een stap in de goede richting van vereenvoudiging, al reikt het op onderdelen verder dan wat Europa verlangt. Na dit verdeelde advies is de kans groter geworden dat de minister de vrije hand krijgt. Daarin moet hij zijn verantwoordelijkheid maar nemen. Voor ons is het belangrijk dat dit kabinet de deregulering serieus neemt. En als er een terrein daarvoor in aanmerking komt, is het wel de Arbeidsomstandighedenwet.'

Nood

Nieuw arbeidsomstandighedenbeleid houdt Rinnooy Kan nog verre van zich. De werkzaamheden van de commissie Kortmann lijken Rinnooy Kan dan ook weinig te kunnen boeien. Het dodelijke stempel 'interessant' valt de commissie ten deel. Rinnooy Kan: 'We zijn emotioneel nog niet toe aan een discussie over de aanbevelingen van de commissie Kortmann. Dus eerst het keurslijf afbreken en daarna zien we wel verder.' Want de arbonood onder de Nederlandse ondernemers is hoog, aldus de werkgeversvoorman. Hij onderstreept de noodzaak voor een goede arbozorg, maar laat niet na om de uitwassen van de inmiddels 1200 bepalingen tellende arbobesluiten op de hak te nemen. Rinnooy Kan: 'Er zitten natuurlijk betrekkelijk bizarre bepalingen tussen. Neem nou de verplichting voor een bank om een royale vluchtweg aan te leggen bij een bankkluis. Zo'n kluis behoort toch redelijk ontoegankelijk te zijn. Maar de wet schrijft voor dat er voor dat enkele personeelslid dat zo stom is zichzelf te laten insluiten een

vluchtweg moet zijn. Van dat soort dingen bedoel ik. De beeldvorming rond de regelgeving is uitzonderlijk negatief. Iedereen ondervindt daar schade van.'

Uiterste consequentie van de al maar groeiende missives uit Den Haag is een soort bedrijfsmatige ongehoorzaamheid, aldus de VNO-NCW-voorzitter. Bovendien is de ingewikkelde regelgeving niet alleen slecht voor het bedrijfsleven, maar ook voor het aanzien van de overheid, meent Rinnooy Kan. 'Met grote regelmaat ontvangen werkgevers nieuwe voorschriften of detailleringen van oude voorschriften. Die belanden op een stapel in het kantoor van kleine ondernemingen. Nu worden ze nog opengemaakt, maar als je niet uitkijkt, belanden ze straks ongeopend op een stapel in de hoek. De ondernemer krijgt dan het gevoel "ja, ik doe mijn best, maar het kan best zijn dat ik een regel overtreed." Dat is het slechtste dat we kunnen hebben. Want werkgevers, werknemers en overheid hebben een gezamenlijk belang bij geloofwaardige, hanteerbare regelgeving. Daar moeten we aan werken. Want het doel dat we hebben is te belangrijk om over te laten aan slechte regelgeving.'

De werkgeversvoorzitter wil af van de papierstroom die de vele rapportageverplichtingen op arboterrein de ondernemer opleveren. Volgens hem kan die rapportage beperkt blijven tot een risico-inventarisatie. 'Je moet als ondernemer heel kritisch kijken naar je productieproces en waar de risico's zitten. Maar als je nu een schriftelijke risico-inventarisatie hebt gemaakt, is het dan ook nog nodig om een jaarplan, jaarverslag, een bedrijfsnoodplan, arbeidsveiligheidsplanregistratie en wat er allemaal nog meer bij komt kijken in zevenvoud naar allerlei partijen te sturen? Er moet toch een aanzienlijke vereenvoudiging door te voeren zijn, zonder dat je Jan en Alleman steeds informeert over wat je allemaal gedaan hebt. De werkgever ziet die rapportageverplichting op zich afkomen en dat stemt hem treurig. Sommige ondernemingen moeten 20 tot 80 arbeidsveiligheidsrapporten per jaar maken. Die kosten tussen de 50 000 tot 200 000 gulden per rapport. Dat geld kan aan vrolijkere dingen besteed worden.'

Privatisering

Volgens Rinnooy Kan beschuldigen de werknemersorganisaties en het Ministerie van szw de werkgevers er soms van te weinig aan arbeidsomstandigheden te doen. 'Er wordt wel-

eens beweerd dat het overleg met de ondernemingsraad geen inhoud heeft en dat er in CAO's te weinig aan arbeidsomstandigheden wordt gedaan. Dat is echt niet het geval. Er zijn steeds meer CAO's waar wel degelijk ruimte en aandacht wordt geschonken aan arbeidsomstandigheden. Het is ook zo dat het overleg met de ondernemingsraad na de wetswijziging van 1 januari 1994 nu wezenlijk vorm en inhoud krijgt. Al te gemakkelijk wordt aangenomen dat werkgevers tegen heug en meug aan dat soort discussies willen deelnemen. Dat is in onze waarneming niet het geval en ik denk dat het ook documenteerbaar niet het geval is. We worden door dat soort beweringen regelmatig gehinderd.'

Rinnooy Kan zegt teleurgesteld te zijn over de plannen van staatssecretaris Linschoten van SZW met de WAO en de Ziektewet. Linschoten wil de Ziektewet per 1 januari 1996 afschaffen en de WAO gedeeltelijk privatiseren. Werkgevers zijn dan zelf verantwoordelijk voor het doorbetalen van loon aan zieke werknemers. De WAO moet eveneens geprivatiseerd worden. De werkgever kan zich tegen het WAO-risico bij de particuliere sector verzekeren.

De SER reageerde negatief. Zij bepleit een geleidelijke afschaffing van de Ziektewet, niet per 1 januari 1996 zoals Linschoten beoogt, maar pas over drie jaar. Rinnooy Kan: 'Die tussenstap is nodig. Niet omdat de Ziektewet heilig is, maar uit een soort instrumenteel opportunisme. We moeten een geleidelijke overgang naar privatisering realiseren. En daar kan je de Ziektewet simpel en makkelijk voor benutten. Daarnaast hebben we kritiek op de WAO-privatisering zoals die nu door de staatssecretaris geopperd wordt. Het kan niet op deze basis. Bedrijven met een laag verzuim krijgen vanuit de publieke sector een heel aantrekkelijk voorstel en van een verzekeraar moeten ze horen dat gegeven de lange periode waarover de verzekering geldt er toch een aanvangsinvestering nodig is die zo substantieel is dat het materieel voordeel de eerste 10 tot 20 jaar nul is. Dat wordt dus niks. De intentie van privatisering onderschrijven we, maar de uitvoering staat haaks op de intentie. En dat leidt er toe dat niemand gebruik gaat maken van die mogelijkheid.'

Toch moet de geleidelijke overgang naar meer eigen verantwoordelijkheid per bedrijfstak voor verzuimbeleid doorgang vinden, meent Rinnooy Kan. Want Nederland is te ver doorgeschoten in het omslaan van ziekte en arbeidsongeschiktheids-

kosten naar de collectieve sector. Premiedifferentiatie is volgens Rinnooy Kan onvermijdelijk. 'Daar moeten we geleidelijk naar toe. We moeten een andere balans vinden. Het is onredelijk dat bijvoorbeeld banken meebetalen aan de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen van grote categorieën werknemers waar ze niets mee te maken hebben. Dat door die differentiatie de premie voor bijvoorbeeld werkgevers in de bouw hoger wordt, onderken ik. Maar in het uiterste geval moeten die kosten maar doorberekend worden in de prijzen van de huizen. Niet iedereen gaat er door premiedifferentiatie op vooruit, maar Nederland in zijn totaliteit wel.'

Dat de invoering van meer eigen verantwoordelijkheid zijn vruchten begint af te werpen, illustreert Rinnooy Kan door te schermen met het dalende ziekteverzuim. 'Het simpele feit dat werkgevers materieel voordeel kregen door de invoering van een eigen risico bij ziekteverzuim, heeft geleid tot bijstellingen in eigen gedrag. In plaats van na drie weken eens te informeren hoe het met de zieke werknemer gaat, sturen ze nu dezelfde middag iemand langs met het dringende verzoek snel beter te worden. Dat blijkt zeer effectief. Recent onderzoek van het College van toezicht sociale verzekeringen (Ctsv) toont aan dat het ziekteverzuim echt omlaag is gegaan. En dat is hoog nodig gebleken. Want het viel in het verleden toch volstrekt niet uit te leggen hoe het kwam dat het gezondste land ter wereld het hoogste ziekteverzuim kende. Er was iets fundamenteels mis. De Nederlandse werknemer meldde zich veel te snel ziek en kwam ook te laat weer terug. Die rekening werd vervolgens doorgeschoven. We zijn in Nederland te ver doorgeschoten met het solidariteitsgevoel door alles hoofdelijk om te slaan. Dat gaf een fatale afstand en men realiseerde zich niet dat de rekening via een omweg toch zelf werd betaald.'

Nieuwe **Uitgave**

Praktisch hulpmiddel bij Bouwprocesbesluit

Stichting Arbouw en Stichting Bouwresearch geven een geheel herziene versie uit van de publikatie 'Ontwerp en Arbeidsomstandigheden'. Deze publikatie biedt ontwerpers praktische aandachtspunten en ontwerptips bij het verbeteren van de arbeidsomstandigheden op de bouwplaats. Daarmee is de publikatie een belangrijk hulpmiddel bij de invulling van een aantal wettelijke bepalingen uit het Bouwprocesbesluit Arbeidsomstandighedenwet. Ontwerpers kunnen invloed uitoefenen op de arbeidsomstandigheden op de bouwplaats. Bouwkundige en organisatorische beslissingen kunnen de veiligheid en gezondheid van bouwplaatsmedewerkers in positieve of negatieve zin beïnvloeden. Deze onderkenning heeft geleid tot de invoering van het Bouwprocesbesluit. Het besluit verplicht alle bij de ontwikkeling van een bouwwerk betrokken disciplines vanaf het vroege ontwerp tot en met de oplevering rekening te houden met veiligheids- en gezondheidsrisico's. Opdrachtgevers, ontwerpers, adviseurs en uitvoerende partijen moeten bovendien informatie over arbeidsomstandigheden met elkaar uitwisselen en zorgen voor een goede afstemming. De publikatie 'Ontwerp en arbeidsomstandigheden op de bouwplaats' geeft handreikingen voor het verrichten van de ontwerp- en coördinatietaken die volgen uit het Bouwprocesbesluit. Ze hebben betrekking op het opstellen van het Veiligheids- en Gezondheidsplan, het samenstellen van het v & g dossier en de invloed van ontwerpkeuzes op de arbeidsomstandigheden. Toegevoegd zijn de door het Ministerie van VROM opgestelde modellen voor een Veiligheids- en Gezondheidsplan en Dossier.

De publikatie 'Ontwerp en arbeidsomstandigheden op de bouwplaats' kost f 30 en is te bestellen bij Stichting Bouwresearch, Postbus 1819, 3000 BV Rotterdam, tel. 010-4117276.